

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2020-2021

21 AVRIL 2021

Proposition de modification de l'article 85 du règlement du Sénat concernant les lignes directrices pour un langage neutre du point de vue du genre au Sénat

(Déposée par Mme Sabine de Bethune et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Le Sénat de Belgique attache une grande importance à l'égalité des genres et à l'interdiction de toute discrimination fondée sur le genre. L'utilisation d'un langage tenant compte de la dimension de genre est un moyen de mettre en œuvre ce principe. Comme les idées concernant l'intégration de la dimension de genre dans le langage évoluent et que le Sénat de Belgique est un environnement bilingue, il n'existe pas de solution toute faite et une solution sur mesure doit être recherchée dans chaque contexte spécifique, en tenant compte des paramètres linguistiques et culturels pertinents.

Le rôle de législateur que joue le Sénat doit également être pris en considération dans la recherche d'un langage neutre du point de vue du genre. Cela pose des exigences particulières pour le langage utilisé car la législation doit être claire, simple, précise et cohérente.

Il faut donc prévoir des lignes directrices qui respectent le caractère bilingue de l'environnement de travail au Sénat et les règles spécifiques qui régissent l'élaboration de la législation. Les services, les groupes politiques et les sénateurs s'inspireront de ces lignes directrices. Idéalement, celles-ci devraient faire l'objet d'une concertation entre toutes les assemblées parlementaires de notre pays pour être cohérentes. On ne peut toutefois pas attendre que cela se produise. Le Sénat doit prendre l'initiative.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2020-2021

21 APRIL 2021

Voorstel tot wijziging van artikel 85 van het reglement van de Senaat inzake de richtsnoeren voor een genderneutraal taalgebruik in de Senaat

(Ingediend door mevrouw Sabine de Bethune c.s.)

TOELICHTING

De Belgische Senaat hecht grote waarde aan gendergelijkheid en het verbod van discriminatie op grond van gender. Het gebruik van gendergevoelige taal is een van de manieren om hieraan uitvoering te geven. Omdat de inzichten rond gendergevoelig taalgebruik evolueren en de Belgische Senaat een tweetalige omgeving is, bestaat er geen pasklare oplossing, en moet er in elke specifieke context naar een passende oplossing worden gezocht, rekening houdend met de relevante taalkundige en culturele parameters.

Bij het streven naar genderneutraal taalgebruik moet ook rekening worden gehouden met de rol van de Senaat als wetgever. Dit stelt bijzondere eisen voor het gehanteerde taalgebruik, aangezien wetgeving duidelijk, eenvoudig, precies en consistent moet zijn.

Er is dus nood aan richtsnoeren, waarbij het tweetalige karakter van de werkomgeving binnen de Senaat en de specifieke regels die gelden voor het opstellen van wetgeving in acht worden genomen. Deze richtsnoeren zullen een inspiratiebron zijn voor de diensten, de fracties en de senatoren. Idealiter zouden deze richtsnoeren het voorwerp zijn van een overleg tussen alle parlementaire assemblees in ons land, om over coherente richtsnoeren te beschikken. Hierop mag echter niet worden gewacht. De Senaat moet hier het voortouw nemen.

Depuis 2008, le Parlement européen applique des lignes directrices multilingues en matière de langage neutre du point de vue du genre, qui ont été mises à jour en 2018. Celles-ci peuvent servir de référence pour le Sénat de Belgique.

La recherche scientifique a déjà montré que le langage influence notre perception. De petits ajustements dans ce domaine peuvent avoir un impact sur nos décisions, nos jugements et nos comportements individuels, ce qui peut, à son tour, influencer, à l'échelon interpersonnel, le statut et le traitement de l'égalité entre les femmes et les hommes.

Le langage et la communication sont des composantes essentielles de l'égalité des genres et «ils ne doivent pas consacrer l'hégémonie du modèle masculin» (CM-REC(2003)3). Une communication non stéréotypée est aussi un bon moyen d'éduquer, de sensibiliser et de prévenir les comportements sexistes.

Utiliser un langage tenant compte de la dimension de genre implique d'éliminer les expressions sexistes, d'utiliser des formes féminines et masculines ou neutres dans les titres et pour s'adresser à un groupe, de diversifier les représentations des femmes et des hommes, et de respecter la parité dans les représentations visuelles ou autres. Par exemple, l'utilisation de pronoms liés au genre doit faire l'objet d'une attention particulière.

*
* *

Sinds 2008 hanteert het Europees Parlement meertalige richtsnoeren voor genderneutraal taalgebruik die recent, in 2018, werden bijgewerkt. Deze kunnen als ijkpunt dienen voor richtsnoeren in de Belgische Senaat.

Wetenschappelijk onderzoek toonde reeds aan dat taalgebruik een invloed heeft op onze perceptie. Kleine aanpassingen op dit vlak kunnen een impact hebben op onze individuele beslissingen, oordelen en gedrag, wat op zijn beurt het statuut en de behandeling van de gelijkheid van vrouwen en mannen kan beïnvloeden op interpersoonlijk vlak.

Taal en communicatie zijn fundamentele onderdelen van gendergelijkheid en «ze mogen de hegemonie van het mannelijke model niet ophemelen» (CM-REC/20033). Het hanteren van een niet-stereotiepe communicatie is bovendien goed om mensen voor te lichten, bewust te maken en om seksistisch gedrag te voorkomen.

Bij het hanteren van gendergevoelig taalgebruik gaat het over het uitbannen van seksistische uitdrukkingen, het gebruiken van de vrouwelijke en mannelijke of genderneutrale vormen van titels, het gebruiken van de vrouwelijke en mannelijke of genderneutrale vormen bij het aanspreken van een groep, het diversifiëren van de vertegenwoordiging van vrouwen en mannen, en het waarborgen van de gelijkheid van beiden zowel in visuele als andere voorstellingen. Zo moet er onder meer ook extra aandacht besteed worden bij het gebruiken van gendergeladen voornaamwoorden.

*
* *

PROPOSITION

Article unique

Dans l'article 85 du règlement du Sénat, il est inséré un point 3/1 libellé comme suit:

«3/1. Sous la supervision du greffier, sont élaborées des lignes directrices pour un langage tenant compte de la dimension de genre que le Sénat utilisera dans ses communications orales et écrites, qui seront prises en considération dans les traductions et interprétations, et qui serviront de source d'inspiration pour la rédaction de textes législatifs, de documents parlementaires et de rapports (d'information).»

Le 16 avril 2021.

VOORSTEL

Enig artikel

In artikel 85 van het reglement van de Senaat wordt een punt 3/1 ingevoegd, luidende:

«3/1. Onder toezicht van de griffier worden richtsnoeren ontwikkeld voor gendergevoelig taalgebruik, die de Senaat zal hanteren in zijn gesproken en geschreven communicatie, waarmee rekening zal gehouden worden bij vertalingen en vertolkingen en die als inspiratiebron zullen dienen voor de redactie van wetgeving, parlementaire stukken en (informatie)verslagen.»

16 april 2021.

Sabine de BETHUNE.
Orry VAN DE WAUWER.
Karin BROUWERS.
Peter VAN ROMPUY.
Martine FOURNIER.